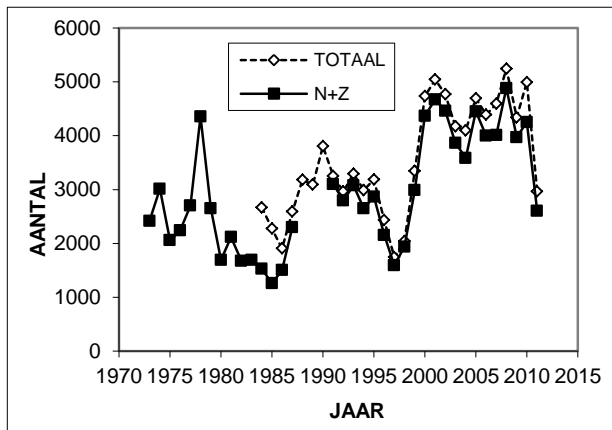

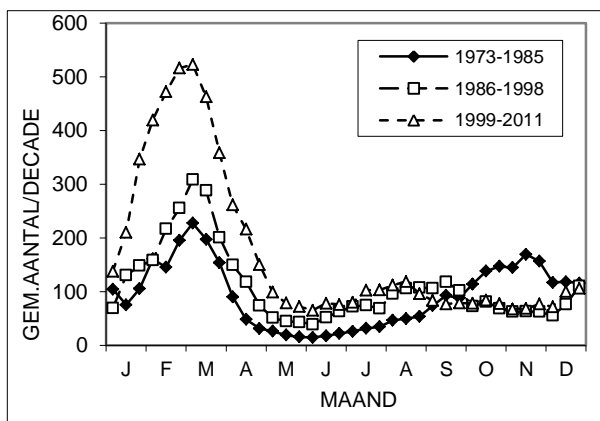
Het voorkomen van de meerkoet in de westelijke Eempolders

Een soort die we in de Eempolders bijna altijd wel zien is de meerkoet. Wij zien hem op de waaien, in de vaarten en sloten en grazend op de weilanden. Soms zien we zelfs enorme aantallen op het Eemmeer, maar omdat dat buiten het telgebied valt tellen die niet mee. Ook meerkoeten die in de Eem zwemmen mogen niet meegeteld worden. Figuur 1 geeft aan dat het totale aantal meerkoeten dat wij zien in de loop van de tijd is toegenomen. Deze toename gaat gemiddeld met 4% per jaar, maar de grafiek maakt ook duidelijk dat er flinke schommelingen optreden. De presentie is uiteraard hoog. De meerkoet ontbreekt gemiddeld maar eens in de drie jaar bij een telling.

Figuur 1. Totaal aantal getelde meerkoeten per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale aantallen.

De verdeling over het jaar, in figuur 2, laat zien dat de grootste aantallen meerkoeten gezien worden in begin maart. In het begin van de tellingen was er daarnaast nog een maximum in het late najaar, maar dat verdween rond 1980. Een deel van de Nederlandse meerkoeten trekt in de winter weg, een ander deel blijft in de broedgebieden. Daarnaast komen er grote aantallen meerkoeten uit het noordoosten naar Nederland om te overwinteren.

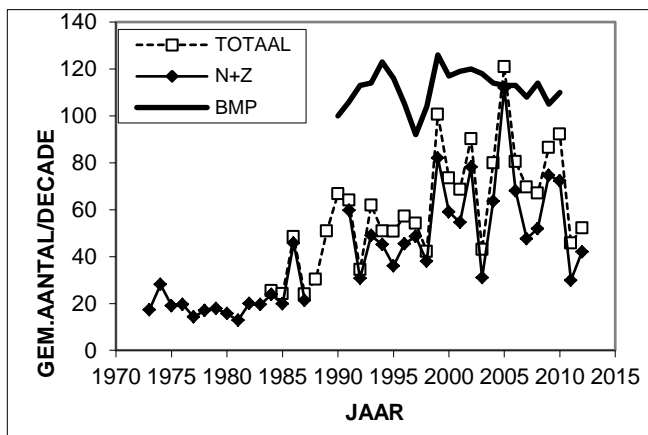

Figuur 2. Gemiddeld aantal meerkoeten per decade voor drie periodes van dertien jaar.

Figuur 3 geeft de gemiddelde aantallen in mei en juni, wat ongeveer de broedtijd is. Tot 1985 zijn de aantallen ongeveer constant, daarna beginnen ze op te lopen. Dit oplopen gaat gemiddeld met 3% per jaar, maar de variaties zijn zeer groot. Ter vergelijking is in figuur 3 de index van het BMP project van SOVON gegeven. Landelijk is sinds 1990 geen sprake van stijging. Voor eerdere jaren zijn onvoldoende gegevens bekend, maar de indruk is dat er in de

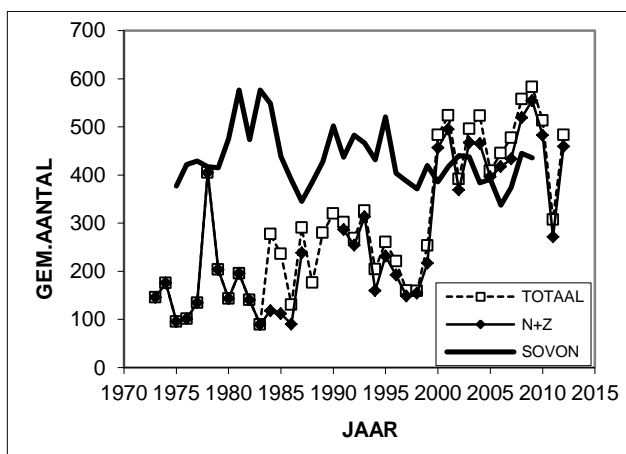
jaren voor 1990 een duidelijke stijging van de aantallen optrad. De aantalsontwikkeling van de broedvogels in de Eempolders is dus anders dan de landelijke trend. Dit geldt ook voor de dip in de landelijke aantallen rond 1997 die waarschijnlijk samenhangt met de strenge winter in dat jaar en die in onze cijfers uit de broedtijd vrijwel lijkt te ontbreken. De relatief strenge winters van de laatste jaren lijken in de Eempolders wel een effect op de aantallen in de broedtijd te hebben.

De aantallen in de broedtijd zijn het hoogst in telgebied Noord, maar de dichtheid is verreweg het hoogst in de veel kleinere Oostermeent.

Figuur 3. Gemiddeld aantal getelde meerkoeten in mei t/m juni per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale aantallen en de dikke lijn de index van het BMP project van SOVON.

De afwijking van de landelijke trend geldt ook voor de aantallen in februari en maart, zoals gegeven in figuur 3. Hier zien we in de Eempoldertellingen een lichte stijging tot 2000 en dan een plotselinge sterke toename, waarna de aantallen ongeveer constant lijken blijven. De landelijke cijfers van de watervogeltellingen geven schommelende maar langzaam dalende aantallen. Om een goede vergelijking mogelijk te maken zijn deze aantallen in figuur 3 door 200 gedeeld. Ook hier doen de meerkoeten in de Eempolders het dus beter dan gemiddeld. In dit deel van het jaar zijn de aantallen en de dichtheid het hoogst in telgebied Noord. In de Oostermeent is de dichtheid dan juist het kleinst.

Figuur 3. Gemiddeld aantal getelde meerkoeten in februari t/m maart per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale aantallen en de dikke lijn de de aantallen van de watervogeltellingen van SOVON gedeeld door 200..

Als we naar de verdeling over het jaar kijken valt op dat die bij ons verschilt van die bij de watervogeltelling. Bij de laatste zijn de hoogste aantallen aanwezig in november of december. In de Eempolders valt het hoogtepunt in maart. Dit verschil is eenvoudig te verklaren. De watervogeltellingen vinden vooral plaats op de grote wateren, waar de meerkoeten zich voeden met waterplanten. In de loop van de winter raken die waterplanten op en dan schakelen de vogels vaak over op gras. Dat gras groeit uiteraard op het land en dus verdwijnen de meerkoeten uit de telgebieden van de watervogeltelling en verschijnen in de polders waar wij ze gaan tellen. De piek rond maart bestaat dus waarschijnlijk uit overwinterende meerkoeten. Het blijft intrigerend waarom de Eempolders vanaf 2000 ineens veel meer in trek zijn geraakt.

Referenties

Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J., 2001. Algemene en schaarse Vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht
Hustings F., Koffijberg K., van Winden E., van Roomen M., SOVON Ganzen- en Zwanenwerkgroep & Soldaat L. 2008 Watervogels in Nederland 2006/2007. SOVON-monitoringrapport 2008/04, Waterdienstrapport 2008.061. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.